

ELEKTRISÖKK! Muuseumijuht: villased sokid on jalas ja kasukad seljas!

„Ükskord ta tuleb niikuinii,“ sõnab kopsakat elektriarvet ootava rannarootsi muuseumi direktor Ülo Kalm. Arve pole veel paljudes kultuuriasutusesse kohale jõudnud, kuid selge on, et selliseid summasid pole varem tulnud välja käia. Kas kino, teatrisse või muuseumi üldse saabki edaspidi minna? Või algab karm kokkuhoid seansside, etenduste ja lahtiolekuu-egade arvelt?

Kuidas mõjutavad suured elektriarved muuseumi? „Villased sokid on jalas ja kasukad seljas,“ sõnab rannarootsi muuseumi direktor Ülo Kalm. Ongi nii? „Jah,“ naljatab ta vastu. Rannarootsi muuseumi maaküttepump kasutab vaid elektrit. Mittekasutatavates ruumides on maaküte krutitud miinimumtemperatuurile. Kalm rahustab siiski, et muuseum ei lähe hingusele. „Rootsi pärand on ju nii väärtuslik, seda ei saa näitamata jätta,“ sõnab ta. Kuid paberil on juba plaan hakata ise päikesepaneelidega elektrit tootma. Kanepi vallas asuva Karilatsi vabaõhumuuseumi töötajad on mõlgutanud samu mõtteid, kuid paneelid nõuaksid suuremat investeringut. „Iga investering on praegu risk. Me sõltume palju turismist, kuid ei tea, kuidas käesolev aasta kujuneb. Sellest sõltuvalt saame me ka oma kulutusi teha,“ selgitab Eesti vabaõhumuuseumi tugiteenuste direktor Jaak Kõiva. Praegu pole veel detsembri elektriarvet tulnud, kuid ta prognoosib, et see on 3,5 korda suurem kui möödunud aastal samal ajal. Elektri säästmiseks vahetasid nad juba sügise hakul välja valgustused ja küttekahad – ikka nende vastu, mis vähem energiat vajavad.

KUIDAS LÄHEB KULTUURIL? Suured elektriarved on soolas nii Tallinnas, Tartus, Paines kui ka Karilatsi külas.

Eesti kirjandusmuuseumi direktor Tõnis Lukas nendib, et neil pole just palju võimalik teha, et elektrit kokku hoida. „Peame ventileerima ja hoidlaid vastaval režiimil hoidma. Eks me püüame mitte üle valgustada. Kui ruumi ei kasutata, siis valgust ka mitte,“ sõnab ta. Ka kirjandusmuuseumi pole elektriarve veel jõudnud.

Paide muusika- ja teatrimaja direktor Martha-Beryl Grauberg räägib, et kuigi nad pole veel elektriarvet saanud, siis mõjutab hinnatõus neid vägagi. „Kontserte ja teatrietendusi ei ole võimalik teha poole energiaga ei sisuliselt ega tehniliselt. Siin ei näe me kiireid kokkuhoiukohti,“ märgib ta. Graubergi sõnul tuleb teha investeeringuid maja valguspargi energiatõhusamaks muutmiseks, kuid selleks tuleb otsida võimalusi, kust kaasata vajalikku raha. „Üksi oma eelarvest me seda katta ei suuda,“ lisab ta, et näiteks soovitakse vahetada lambipirnide säästlike leedvalgustite vastu.

Grauberg räägib, et viimase kahe aasta jooksul on nende publiku hulka – eriti kinokülalastajaid – väga palju mõjutanud ko-

roonakriis. „Näiteks oleme vähendanud kinoseansside arvu ja vaatame üle ka teenuste hinnakirja,“ selgitab ta.

„Oleme koos kinoüksustega üle vaadanud kohapealseid elektritarbimise harjumusi ja sellest tulenevalt teinud muudatusi, et kulu vähendada. Näiteks oleme lülitanud välja ja pannud efektiivsemale režiimile seadmeid, mis ei ole kino igapäevaseks opereerimiseks kriitiliselt vajalikud,“ ütleb Apollo kino turundus- ja müügi-juht Leitti Mändmets. Seansside arvu ei vähendata.

Riigi kinnisvara kommunikatsioonijuht Annely Jõgeva ütleb, et keskeltläbi on asutuste viimase kvartali elektriarved võrreldes eelmise aastaga kahekordistunud. Rahvuskooper Estonial aga vedas: eelmise aasta lõpetasid nad fikseeritud elektripaketiga, mistõttu pole ka arve suurem. Ka küttearve jäi neil tavapäraseks. Estonia direktor Ott Maaten sõnab, et tulemas on küll jaanuar ja esimene kuu, mil ollakse elektriga börsipaketil. „Me oleme arvestanud elektrikulude kasvuga mituküm- mend protsenti.“ **LAURA SAKS**

KITSEFARMI OMANIK: vooluarve on mullusest kolm korda suurem!

Väikestele toidutootmise ettevõtetele on viimased aastad olnud keerulised – pandeemiapiirangud on vähendanud tarnevõimalusi ja energiainna tõus sundinud kokkuhoiule. Võrumaal asuva Andri-Peedo kitsefarmi peremees Kermo Rannamäe töödeb, et oma tegevuses neil kuskilt kokku tõmmata enam küll võimalik pole.

Võrumaal asuvas Andri-Peedo kitsefarmis on 400 kitsi, kelle piimast tehakse erinevaid piimatootmeid. Neli aastat tagasi valminud uue farmihoone rajamisel peeti ühe asjana silmas ka selle energiatõhusust, et olla valmis võimalikuks hinnatõusuks. Seetõttu on arved kindlasti väiksemad olnud, kuigi nii suurt elektrihinna hüpet nad oodata ei osanud. Võrreldes 2020. detsembriga on see kolm korda kallim ehk arve oli 4000 eurot, millele lisandusid võrgutasud. „Lülitasime elektri välja, kus vähegi sai. Tootmisega seotud ruumides ja külmaos tuleb hoida kindlat temperatuuri ja seal rohkem elektrit kokku hoida ei saa,“ ütleb Rannamäe. Tootmishoones kasutatakse kütmiseks gaasi, kuid selle hinnatõusu ettevõtja elektriga võrreldes nii drastiliseks ei pea. Isegi juhul,

KEERULISED AJAD: Kitsefarmi peremees Kermo Rannamäe ei näe pääsu hinnatõusust toidupoodides.

kui loobutaks piimatoodete valmistamisest, siis kitsepiima kellelegi müüa poleks, sest Eestis selle kokkuostjaid ei ole. „Kõik mida toodame, väärimme ise kohapeal ka ära. See on meie põhisissetulekuallikas,“ ütleb Rannamäe.

Farmis on praegu seitse töötajat, kellele tuleb palka maksta ja loomadele sööta osta. Seega poleks ka mõistlik lihtsalt loomi niisama pidada ja piim kraanikaustist alla valada. Talu piimatoodete hinnad on olnud enam-vähem

samad viimased neli-viis aastat, kuid alla tootmishinna pole mõtet ka müüa. Toodangu hinda mõjutavad ka pakendite ja kütuse hinna tõus. „Kolm kuud tagasi sai jaekettidega kooskõlastatud hinnatõus, aga see hetkel suurt leevendust ei too, kui elektri hind püsib sama kõrgel ja tootmiseks vajalike sisendite hinnad jätkuvalt tõusevad. Isegi kui riik hetkel võrgutoetuse kompenseerimisega eratarbijat toetab, siis tõeline hinnašokk toidupoes alles ootab ees,“ on Rannamäe kindel.

Lisaks jaekettidele müümisele on aktiivselt tegeletud ka teiste müügikanalite leidmisega. Enne pandeemiat vaadati just HoReCa sektori poole, kuid viimased kaks aastat on sealgi väga keeruline olnud ning oodatud läbimurret ei toimunud. „Kuna asume siin Eestis kõige kaugemas nurgas, siis erakliendini jõuda pole lihtne. Põhiturg on ju ikkagi suuremates linnades nagu Tallinn ja Tartu,“ räägib kitsekasvataja toodete turustamise väljakutsetest.

Rannamäe loodab, et olukord läheb paremaks ja rasked ajad on kuidagi ikka võimalik üle elada. Farmi tegevuse lõpetamist ta kindlasti ei kaalu. **HELEN SERKA-SANCHEZ**

REKLAAM

Marje Metsur

Lauri Kink

Tädi

sarkastiline komöödia kahes vaatuses

Laval Marje Metsur ja Lauri Kink
Autor Morris Panych tõlkija Juhan Teppart
Lavastaja Peep Maasik Kunstnik Karmo Mende
Muusikaline kujundaja Martin Aulis

21., 22. jaanuar, 3., 4., 25., 26. veebruar.

KARLOVA TEATER

Piletid Piletilevis ja Piletimaailmas

www.karlovateater.ee

